

מראי מקומות- כבא בתרא ע"ב

- (א) **הקדיש שלשה אילנות ממוטע יי לבית סאה-** פי' הרשב"ם, ואע"ג דלגבי מוכר ג' אילנות אמרי' שיעור אחר, דהיינו שנטועין מד' ועד ט"ז אמות, התם בדעת מוכר תליא מילתא, וזהו דעתו להקנות לו הצריך לו ללקיטת פירותיו וחוצה להן, כמלא אורה וסלו, אבל הכא ביניקה תליא מילתא. וביד רמה (אות פ"ב) ביאר החילוק כזה, דבהדיוט, כיון דבדעתן דמוכר ולוקח תליא מילתא, ע"כ לאו לאו ביניקת שרשין תליא מילתא, אלא במראית העין תליא מילתא, דהא דעתא דלוקח בתר מראית העין אזלא. הלכך, אי מקרבי להדדי בתוך ט"ז אמה, מצרפי למראית העין, והוה להו כשדה אילן, וסמכא דעתא דלוקח למזבן ארעא אגב אילנות, ומוכר נמי אדעתא דהכי קא מזבין. ויותר מזה הו"ל מרוחקין למראית העין, ולכן לאו כשדה האילן דמי לפום דעת' דמוכר ולוקח, וכי קא נחתי אדעתא דאילנות בלחוד קא נחתי. אבל גבי הקדש לא שייך למתלא ביי מילתא למראית העין, אלא בעיקר עירובייהו תליא מילתא, וכל היכא דמיערבא יניקת שרשין בהדי הדדי, לאו מפוזרין נינהו.
- (ב) **מני- פי' הרשב"ם, מי ס"ל דאפי' מקום האילנות אינו מקדיש היכא דאינו מקדיש ג' אילנות, דמקדיש בעין רעה מקדיש. אילימא ר"ע, הא ס"ל דאפי' מוכר בעין יפה מוכר, ואפי' היכא דמוכר פחות מג' אילנות מקדיש גם הקרקע עמה. וע' ברשב"א שהביא פירוש זה מרוב המפרשים, וכ' דלעיל (לז:). וע' בתוס' (שם) כבר האריך לסתור פירוש זה, וכ' שם דכ"ע מודו דאפי' ר"ע מודה דהמוכר ב' אילנות אינו מוכר קרקע עמה. אלא פירש הגמ' כאן כך, מני תנא זו, דס"ל דהקדיש ג' אילנות הרי הקדיש הקרקע עמהם, והוי כמקדיש שדה, ויכול לפדותה זרע חומר שעורים בחמישים שקל. אי ר"ע הוא, הא ס"ל דבעין יפה מקדיש, וכל שיש לו בעין יפה מקדיש, אית לי' פודה את האילנות בשויהן וחוזר ופודה את הקרקע לפי זרע חומר שעורים בחמישים שקל כסף.**
- (ג) **לדידכו, אודו לי מיהא דלא הקדיש אלא חרוב המורכב וסדן השקמה- פי' הרשב"ם, לדידכו דאית לכו בעין יפה יותר מדאי, די הי' לכם אילו עשיתם מקדיש כמוכר לר"ע, למימר ביי' עין יפה לגבי מה דהקדיש בהדיא, כגון המקדיש שדה דמקדיש כל הקרקע כולו בעין יפה, ולא שייך כלום מן הקרקע עצמו. וכ' הרשב"ש, דאף דר"ע עצמו ס"ל במוכר קרקע ושייר אילנות, דשייר קרקע לעצמו, וא"כ לכאו' אי"ז כר"ע, צ"ל דכוונתו כר"ע ועדיפא מיני', דאף אם אמרי' טפי מר"ע, אבל אין סברא לומר כן אף לגבי מה שלא הקדיש בהדיא. וע"ע בקובץ שעורים (רצ"ד) שציין לדברי השו"ת הרשב"א (ד', מ"ה), דשם הק' השואל ג"כ הק' כעין קו' הרשב"ש, דהא ר"ע עצמו ס"ל במקדיש דשייר קרקע לעצמו. ות"י הרשב"א דכוונת הרשב"ם לומר דכמו דר"ע במוכר ס"ל דכל מה שמכר בפירושו הרי מכר בעין יפה, דהיינו, דכיון דמכר השדה, הרי אינו משייר כלום לעצמו כלפי השדה גופא, רק שאינו מוכר מה שאינו נכלל בהשדה, דהיינו הבור והדות, וחרוב המורכב וסדן השקמה, אף אתם, נהי דלשיטתכם י"ל דחרוב המורכב וסדן השקמה ראויים להיות קדושים, שהרי יונקים משדה הקדש, וממילא הם נכלל ב"שדה", אבל בור ודות ודאי לאו בכלל שדה נינהו, ולכן למה יהיו קדושים. ומה דס"ל לר"ע דבמשייר ב' אילנות לפניו דיש לו קרקע, היינו משום דאי לא משייר לפניו, א"ל עקור אילנך וזיל, וגם כיון דנחית לשיורא, נחית לכולה מילי, דאי נפיל הדר שתיל להו.**
- (ד) **מנין ללוקח שדה מאביו והקדישה ואח"כ מת אביו, מנין שתהא לפניו כשדה אחוזה- הק' האור שמח (עבדים ד', ה', ד"ה ורואה), הא בשעת הקדש לא הי' שלו אלא עד היובל, וא"כ איך הי' יכול ההקדש להיות חל אף לאחר היובל, דבמקדיש שדה אחוזה השדה חוזר לכהנים ביובל אם אינו גואלו. וע"ש שכ' דאולי לפי תוס' בכתובות דמבואר דכן יכול להקנות מה שאירש מאבא, ואינו נחשב דבר שלא בא לעולם, א"כ הכא ג"כ, הרי זה**

דהיכא דשכחה בפנ"ע הוי כגדיש, וס"ל דאי"ז נחשב תרתי דסתרי. וע"ש שכ' נפק"מ בין הב' פירושים.

נחשב כאילו הקדיש מה שאירש מאבא כלפי הזמן שאחר מיתת אביו, וא"כ שפיר הוי שדה אחוזה אחר מיתת אביו [נאף דלכאוי זה צריך להועיל גם לפי ר"מ דחולק על ר"י ור"ש בזה, ובפרט דש"י ר"מ הוא דאדם מקנה דבר שלא בא לעולם, אולם י"ל דאין כוונתו שיהי' חל דק לאחר מיתת אביו, אלא דרוצה שיהי' חל עכשיו, וגם שיהי' נמשך ההקדש גם לאחר מיתת אביו, אבל לא הוי כוונתו להקדישו דוקא לאחר מיתת אביו].
והנה ע' בקובץ שעורים (רצ"ג), דהעיר דבאמת לא פיי' הרשב"ם כאן שיש נפק"מ לענין אם יצא ביובל, אלא נפק"מ רק אם נפדה בחשבון זרע חומר שעורים או לא. וכ' הקו"ש, דלפי הרשב"ם ל"ק כלל, די"ל דבאמת כ"ע ס"ל דאינו יוצא לכהנים ביובל, ומשום שאין אדם מקנה דבר שאינו שלו, וכמו שביאר המשנה בערכין, דזהו הטעם דשדה מקנה לא יצא לכהנים ביובל, וכקו' האו"ש. והק' הקו"ש על רש"י בערכין, דכ' הנפק"מ לענין אם יצא ביובל או לא, כקו' האו"ש הנ"ל. ולכל הפירושים הק' על מש"כ המשנה בערכין, דהא ביובל הראשון לא הי' שייך זה כלל, שהרי יובל הראשון הי' אפקעתא דמלכא, וא"כ איך הי' שייך טעם המשנה שם דא"א מקדיש דבר שאינו שלו, ונשאר בקו'.

(ה) **אלא לאו משום דאזלי בתר פדיון- הק' התורת חיים, אם אזלי בתר פדיון, א"כ לכאוי לא צריך קרא כלל, וי"אשר לא משדה אחוזתו" למה לי. ותי' דאם הי' כתב ואם את שדה מקנתו יקדיש לד', הי' משמע דהכל תלוי בשעת הקדש, דכל שהוא מקדיש שדה מקנתו פודהו בשוויו, אע"ג דבשעת פדיון הוי שדה אחוזתו, דשאני הכא דגלי קרא (דתלוי בשעת הקדש), וגוזה"כ הוא, אף דבדרך כלל אזלי' בתר פדיון, לכן צריך למכתב אשר לא משדה אחוזתו, לומר שדה שאין ראוי' להיות שדה אחוזה, וכו'.**

(ו) **תורת עומר עליו ותורת גדיש עליו- הק' המשנה למלך (מתנ"ע, פרק ה', סוף ה"ג), מה שייך לומר שיש עליו תורת גדיש ותורת עומר, הרי ממ"נ, אם עומר הוא, אינו גדיש, ואם גדיש הוא, אינו עומר. וצידד דאולי לעולם אזלי' בתר תועלתו של בעל השדה, לומר דאינה שכחה, אף דהוי תרתי דסתרי. ועוד צידד דבאמת לכל מילי עומר הוא, רק כיון דסכ"ס דבר חשוב הוא, א"כ לענין הא**